

'Het is gewoon leuk om te experimenteren'

Verkenning op het gebied van audiovisuele media onder Zeeuwse jongeren

Colofon

© Scoop 2008

Samenstelling

Imke Elstak

Paulette de Kraker

in opdracht van de Provincie Zeeland

Scoop

Zeeuws instituut voor sociale
en culturele ontwikkeling

Achter de Houttuinen 8

Postbus 407 Middelburg

Telefoon (0118) 682500

Telefax (0118) 635311

www.scoopzld.nl

Scoop@scoopzld.nl

Lay-out

Scoop

Ontwerp

men@work

Scoop

Drukwerk

Scoop

Met dank aan

Pontes Goese Lyceum

Nehalennia Stedelijke Scholen Gemeenschap Middelburg

Reynaertcollege Hulst

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1 Achtergrond.....	7
1.2 Werkwijze	8
2. Naar de film	9
3. Zelf produceren.....	11
3.1 Apparatuur	11
3.2 Motivatie	12
4. Op school.....	13
4.1 (Leer)wensen.....	13
5. Conclusies en aanbevelingen	15
5.1 Conclusies.....	15
5.2 Aanbevelingen	15

'Het is gewoon leuk om te experimenteren'

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

In 2006 heeft de Provincie Zeeland de beleidslijn audiovisuele amateurkunst vastgesteld. In deze beleidsnotitie constateert zij dat binnen de amateurkunst een toenemende aandacht is voor audiovisuele media. Er zijn gegevens bekend over Zeeuwen die fotograferen/videofilms maken (22.200), websites ontwerpen (12.900) en muziek maken op het internet (9.900)¹. Maar een beperkt deel van deze kunstenaars hebben zich verenigd in een traditioneel organisatieverband. Deze amateur-kunstenaarsgroep wordt daarom gerekend tot de moderne amateur. Juist deze omschrijving is van toepassing op de generatie jongeren die zich bezig houden met audiovisuele media. Het maken van een film is vandaag de dag voor (bijna) iedereen mogelijk. Met slechts een computer, een digitale camera en een montageprogramma van het internet worden thuis filmpjes in elkaar gezet, die vervolgens op Youtube terug te vinden zijn.

Bij de huidige generatie jongeren maken audiovisuele en digitale media een vanzelfsprekend deel uit van hun leven. En evenzeer binnen de professionele kunsten hebben fotografie, film, video en nieuwe media een volwaardige plek veroverd. Maar binnen het onderwijs is de invloed en het gebruik van audiovisuele en digitale media nog klein. Uit het onderzoek van Mijn Kind Online blijkt dat ruim 75 % van de jongeren meer les wil over internet. Van dezelfde groep zegt 37 % op school nooit les over internet te krijgen. Als er wel les over wordt gegeven, gaat dat meestal niet over de dingen die ze graag willen leren, zoals het maken van een eigen website of het plaatsen van filmpjes op internet². In opdracht van de Provincie Zeeland doet Scoop onderzoek naar de wensen en (leer)behoefte van jongeren op het gebied van audiovisuele media, zowel binnen- als buitenschools. De vraag daarbij is hoe audiovisuele amateurkunst gestimuleerd kan worden.

In dit rapport worden de volgende twee onderzoeksvragen beantwoord:

1. Op welke manier maken jongeren gebruik van audiovisuele media;
2. Welke ideeën, wensen en (leer)behoefte hebben jongeren op het gebied van audiovisuele media.

¹ Notitie: beleidsversterking audiovisuele media in de amateurkunst, 2006

² Website: mijnkindonline.nl

1.2 Werkwijze

Om een antwoord te geven op de bovenstaande onderzoeksvragen worden verschillende informatiebronnen gebruikt:

De gegevens uit de Jeugdmonitor schetsen een beeld van de actieve participatie van Zeeuwse jongeren op het gebied van kunst en cultuur (en dus audiovisuele media). De Jeugdmonitor Zeeland brengt de leefwereld van de Zeeuwse jeugd in kaart door gegevens te verzamelen over kinderen en jongeren van 0 tot en met 23 jaar. De enquêtegegevens uit 2004 en 2007 van alle derdeklassers van het voortgezet onderwijs zullen met name voor het beantwoorden van deze eerste onderzoeksvraag gebruikt worden.

Om meer zicht te krijgen op de leefwereld van de jongeren zijn er voor het beantwoorden van de tweede onderzoeksvraag een drietal groepsgesprekken met Zeeuwse jongeren gevoerd. Drie groepsgesprekken van anderhalf uur met jongeren die affiniteit hebben met audiovisuele media. In het groepsgesprek zijn de volgende thema's behandeld: audiovisuele media op school, audiovisuele media in de vrije tijd, motivatie, wensen en leerbehoefte, en buitenschoolsaanbod. De jongeren zijn via de scholen benaderd. Uiteindelijk zijn er met leerlingen van de onderstaande drie scholen groepsinterviews gehouden.

1. Pontes Goese Lyceum: 8 leerlingen (vmbo3, havo3 en vwo3)
2. Nehalennia Stedelijke Scholen Gemeenschap Middelburg: 7 leerlingen (havo3 en havo4)
3. Reynaertcollege Hulst: 6 leerlingen (vwo5)

Aanvullend is voor dit onderzoek gebruik gemaakt van het onderzoek 'Kinderen willen meer internetles' van Mijn Kind Online. Dit onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Veldkamp onder 366 jongeren in Nederland.

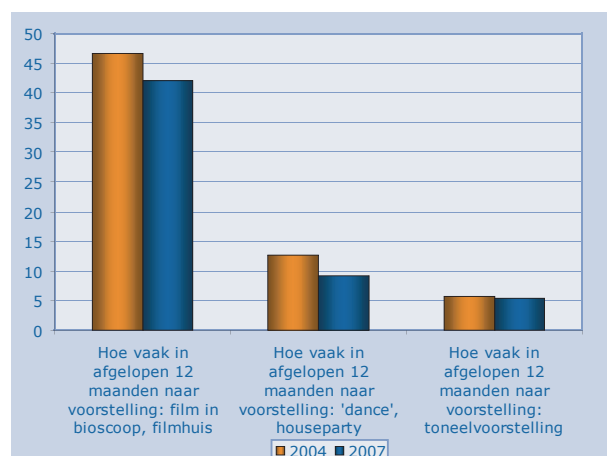
2. Naar de film

Uit de Jeugdmonitor blijkt dat onder Zeeuwse jongeren film de populairste 'voorstelling' is. Bijna twee op de drie jongeren (64%) ging in het afgelopen jaar naar de film. In 2004 lag dit nog iets hoger (67%). Alle andere culturele activiteiten volgen op grote afstand. Op de tweede plek komt respectievelijk de toneelvoorstelling, waar één op de drie jongeren wel eens naar toe gaat (33%). Bijna de helft (47% in 2004 naar 42% in 2007) van alle jongeren gaat drie of meerdere keren per jaar naar de bioscoop. Dit is opvallend hoog. Naar verhouding gaan meisjes vaker naar de film dan jongens. In 2007 gaat het om de volgende verhouding: meisjes (49%) tegenover jongens (36%).

Het bezoeken van de bioscoop hangt samen met het soort onderwijs. Leerlingen van het vwo bezochten de afgelopen 12 maanden vaker de bioscoop dan die van havo, vmbo en speciaal voortgezet onderwijs (respectievelijk 75 % van de vwo-leerlingen, 65% van de havo-leerlingen, 60% van de vmbo-leerlingen). Ook is er een verband met de regio waar men woont wat betreft het bezoeken van de bioscoop. In de Oosterschelderegio gaan de jongeren het minst naar de film (48% gaat wel). In Zeeuws-Vlaanderen gaat 69% van de jongeren naar de film. Op Walcheren daarentegen ligt het bioscoopbezoek het hoogst, 73% van de jongeren gaat daar naar de bioscoop. De concentratie bioscopen en filmhuizen in de regio hangt samen met het deelnamepercentage. Denk aan het bioscoopcomplex Cinecity in het centrum van Vlissingen.

Uit deze gegevens blijkt de filmvoorstelling met stip op één te staan wat betreft receptieve kunstparticipatie. Ook de jongeren uit de groepsgesprekken beamen dat het naar de film gaan erg populair is: 'Het is niet duur en de sfeer is gezellig' en 'Gewoon een leuk uitje'. Daarbij is de film één van de weinige kunstdisciplines waar bijna de helft van de jongeren meerdere keren per jaar heen gaat. De jongeren uit het groepsgesprek beschouwen het bezoeken van de bioscoop meer als ontspanning dan als een culturele activiteit. 'Je hebt films waar echt een verhaal inzit, dat vind ik ook al meer cultureel dan een gewone vechtfilm'. Ze gaan in hun vrije tijd het liefst naar een amusementsfilm: 'Het is meer voor je plezier'.

Grafiek 1: Drie of meer keer bezoek voorstelling, leerlingen klas 3 VO, 2004-2007 (%)

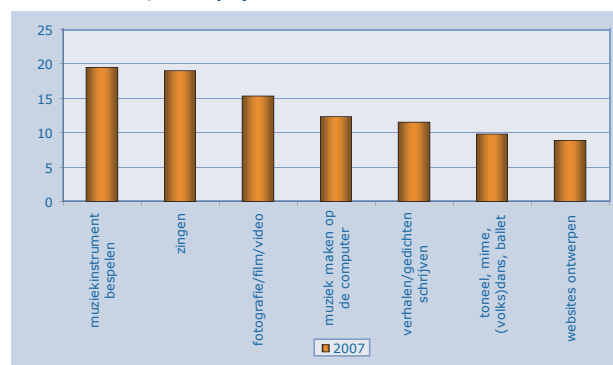
'Het is gewoon leuk om te experimenteren'

3. Zelf produceren

De gegevens uit de Jeugdmonitor geven aan dat in 2007 24% van de jongeren iets met fotografie/film/video heeft gedaan. In 2004 was dit nog 18% van de jongeren. Dit percentage is dus sinds 2004 licht gestegen. Fotografie/film/video is populairder onder meisjes (27% iets mee gedaan t.o.v. 20% jongens). Onder meisjes is het gebruik ook intensiever (significant meer meisjes die er twee of drie keer iets meegedaan hebben). Dit is een markant gegeven, omdat bij vrijwel alle genoemde activiteiten (tekenen, muziek en dergelijke) de verschillen tussen jongens en meisjes groter zijn dan bij fotografie/film/video. Ook zijn de verschillen naar onderwijsniveau (vmbo, havo, vwo) kleiner als het gaat om fotografie/video/film dan bij de andere genoemde culturele activiteiten.

Op de vraag wat jongeren dan precies maken, gaven de jongeren uit het groepsgesprek de volgende antwoorden: korte films (vooral komische films of sketches) of animaties. Deze twee categorieën waren het meest populair. Over het algemeen experimenteren de jongeren uit de groepsgesprekken vooral met audiovisuele media. 'Het is gewoon leuk om te experimenteren, te kijken wat allemaal mogelijk is' of 'om zelf te maken vind ik altijd iets van muziek leuk. Gewoon een liedje en daar dan beelden bij filmen van natuur of andere dingen of zo'. De jongeren gaven aan dat ze niet elke dag intensief (en op een professionele wijze) met audiovisuele media bezig zijn. Op de vraag of ze zelf films maken, werd geantwoord: 'Wel eens gedaan' of 'ik vind niet echt zo dat ik echt een film ga maken en voorbereiden (met scenario's en zo) maar je kunt wel leuk mensen filmen'. Een ander zei: 'Animatie vind ik wel mooi hoe ze dat allemaal doen, maar het spreekt mij niet echt aan. Ik zou eigenlijk niet kunnen zeggen wat voor soort filmgenre mij precies aanspreekt'. En natuurlijk was er een enkeling die wel zelf films maakt met eigen scenario, camerawerk en montage.

Grafiek 2: Drie of meer keer zelf actief, leerlingen klas 3 VO, 2007 (%)

3.1 Apparatuur

De meeste jongeren gebruiken voor het maken van hun audiovisueel materiaal meestal een fotocamera of een mobiele telefoon. Alhoewel de beelden die met een mobiele telefoon worden opgenomen niet altijd gebruikt of gemonteerd worden in tegenstelling tot de beelden op de fotocamera. Over de mobiele telefoon: 'Nee, filmen doe ik wel, maar verder doe ik er niks mee. Over de fotocamera: 'Ik heb thuis een fotocamera en daar kun je ook mee filmen' of 'ik doe dat meestal met de fotocamera'. 'We hebben ook een camera, maar die gebruik ik niet zo vaak'. Een enkeling heeft wel zijn eigen apparatuur. 'Ik heb thuis twee camera's'.

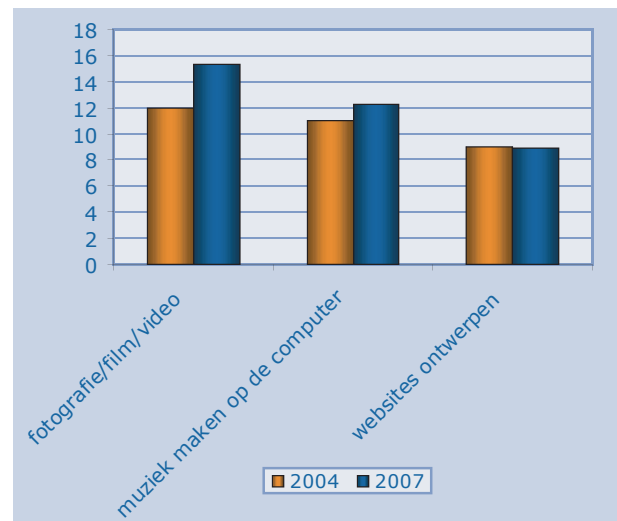
Buiten de mogelijkheden op school zijn er bij de jongeren weinig andere plekken of organisaties bekend waar zij terecht kunnen voor professionele apparatuur. Genoemd zijn: Toonbeeld (Terneuzen) en Stichting Juister (Goes). Wel hadden de jongeren interesse in deze organisaties en zij verwachtten dat hun docent hen op de hoogte brengt van belangrijke en interessante zaken op het gebied van audiovisuele media.

Thuis wordt voor de bewerking van het videomateriaal over het algemeen gebruik gemaakt van het standaard montageprogramma van Windows of van andere programma's die gratis te downloaden zijn. Degenen die meer willen dan alleen de gratis software, geven aan dat de hoge kosten voor software voor hen een belemmering zijn. 'Eigenlijk is het vooral handig goede software te hebben. Dat is eigenlijk belangrijker dan apparatuur. Opnemen kun je eigenlijk toch wel'. Sommige jongeren gaven aan wel te filmen, maar niet al te monteren. 'Ik film vooral en zet het op de computer en dan kijk ik later of ik er nog iets mee doe' of 'bij mij houdt het altijd op na het filmen'. Een ander zei: 'Monteren doe ik meestal op een ander moment, behalve als ik echt een heel leuk idee heb met een vriendin of zo, dan gaan we het meteen helemaal afmaken'. Wel worden de filmpjes die jongeren maken (denk ook aan concertregistraties) - gemonteerd of niet - op Youtube geplaatst. Van de 21 jongeren was er 1 leerling in het groepsgesprek aanwezig die niet wist hoe ze iets op Youtube moet plaatsen. 'Ik zou niet weten hoe het moet. Als je het kan lijkt het me wel leuk'.

3.2 Motivatie

In 2007 zijn er meer jongeren dan in 2004 die één keer, twee keer of drie keer of meer iets met fotografie/film/video gedaan hebben. Er zijn dus meer jongeren die hiermee actief zijn en zij zijn hier ook gemiddeld frequent mee bezig. (drie keer of meer is gegroeid van 12% in 2004 naar 15% in 2007). 'Ik film wel elke week iets, maar dat is telkens anders. Het ligt er gewoon aan hoeveel huiswerk ik heb, wat ik allemaal moet doen en of ik een leuk idee heb om te filmen'. Juist het achter de schermen werken wordt als leuk ervaren. 'Je kan allemaal dingen maken, rare dingen, maar je bent het niet zelf. 'Anders dan bij toneel, want dan is alles 'live'. Dan mag er niks fout gaan. Bij film kun je het opnieuw doen tot dat het echt goed is'. 'Later zie ik me niet echt toneel meer spelen en filmpjes maken dan weer wel'. Gemiddeld besteden de jongeren uit het groepsgesprek (met name de jongeren die geïnteresseerd zijn) maximaal twee uur per week aan het bezig zijn met film. 'Je komt steeds verder en kan steeds meer dingen doen. De jongeren afkomstig van het Goese Lyceum vinden het handig dat zij in het filmlokaal van hun school terecht kunnen. In hun tussenuur kunnen zij daar verder werken of gewoon oefenen. Op het Reynaertcollege gaan ze een soortgelijke filmruimte inrichten. De reacties van de leerlingen op dit initiatief waren erg positief. 'Ik zou het wel leuk vinden om die dingen te leren.'

Grafiek 3: Drie of meer keer zelf actief, leerlingen klas 3 VO, 2007 (%)

4. Op school

Op alle drie de scholen voor voortgezet onderwijs (waarvan de jongeren uit het groepsgesprek afkomstig zijn) zijn audiovisuele apparatuur als camera's, computers en softwareprogramma's aanwezig. Het gebruik van deze apparatuur verschilt per school in intensiviteit. Het Goese Lyceum wil bijvoorbeeld door middel van kunst- en cultuurklassen haar leerlingen de mogelijkheid bieden om de aanwezige interesses en talenten binnen het onderwijs verder te ontwikkelen. De module audiovisuele media is een onderdeel uit dit kunst- en cultuurcurriculum. In twee uur per week leren jongeren monteren, Photoshop, filmtechniek, animatietechniek, geluid- en beeldbewerking. 'Hier leer je meer om eerst eens te kijken hoe je het beste en waar je het beste de camera kunt neerzetten. Het wordt er een stuk mooier door'. De andere jongeren uit het groepsgesprek hadden voor het vak Nederlands of Duits eerder wel eens een film gemaakt. Ze moesten een boek verfilmen. En voor Beeldende Vorming werkten ze op het moment aan een animatiefilm. De jongeren waren enthousiast over de opdracht.

De jongeren uit het groepsgesprek vinden school een goede plek om meer te leren over het gebruik van audiovisuele media. 'Je moet er toch heen'. 'Er is gewoon weinig tijd na school. Dus als het onder schooltijd zou zijn dan zou dat wel goed zijn'. 'Bijvoorbeeld tijdens CKV'. 'Van theater weet je meer, voor film ben je, denk ik, meer terughoudend, omdat je dat niet kent'. 'Nu blijft het eigenlijk alleen bij kijken'. 'Ik zou het wel erg leuk vinden om die dingen te leren'. 'Het zou op school kunnen denk ik, zoals een module'. De ideeën die de jongeren uit het groepsgesprek hebben over audiovisuele media op school komen overeen met de uitkomsten van het landelijk onderzoek van Mijn Kind Online. Uit dit onderzoek blijkt dat 31 % van de 366 ondervraagde jongeren op school wil leren hoe ze zelf filmpjes kunnen maken en hoe ze deze op internet moeten zetten. En dat 27 % van dezelfde groep ondervraagden ook nog eens wil leren hoe ze dit met een mobiele telefoon

of een camera kan doen. Verder vonden de jongeren uit het groepsgesprek het belangrijk dat er iets meer met de film wordt gedaan. Als voorbeeld werd een eindpresentatie op school genoemd. 'We moeten 'm dan wel aan jullie kunnen laten zien, zodat we er trots op kunnen zijn'.

4.1 (Leer)wensen

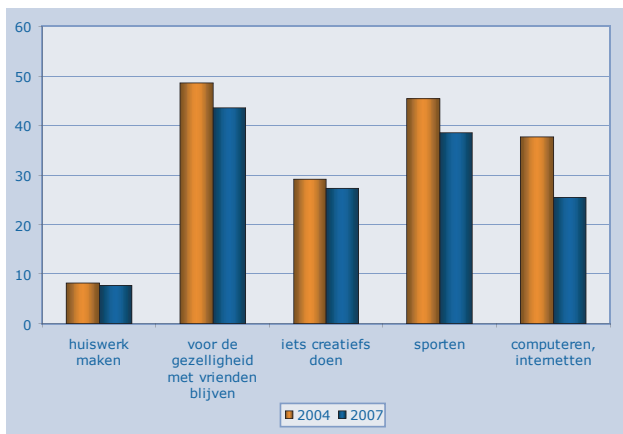
Opvallend is dat de leerlingen die op school iets met film doen, hier thuis verder mee aan de slag gaan en willen. 'Ja, ik ga thuis verder met animatie.' Verder zit niemand van de jongeren uit het groepsgesprek op een cursus audiovisueel of zoiets dergelijks. Wel werd ter kennisgeving het zomerproject 'Mossels in de dop' van Stichting Juister en het cursusaanbod van het ROC genoemd. De interesse om aan een workshop of cursus deel te nemen was in elke groep aanwezig. Alleen de leerlingen die via school al veel lessen over audiovisuele media hadden gehad, wisten duidelijk aan te geven wat ze in een toekomstige workshop zouden willen leren. De relatie binnen- en buitenschools is hierin belangrijk. 'Verder gaan met de dingen die we hier (op school) hebben geleerd'. 'Nu (op school) hebben wij thema's waar wij ons iedere keer aan moeten houden en het zou wel leuk zijn als je ook eens een keer echt je vrije idee mocht doen'.

Uit de Jeugdmonitor blijkt dat meer dan een kwart van de jongeren wel op school zou willen blijven om kunstzinnige actief (2004 = 29% en 2007 = 27%) te zijn. De meningen over het op school blijven voor een cursus/workshop audiovisuele media zijn onder de jongeren van het groepsgesprek verdeeld. Voor de jongeren in Hulst bijvoorbeeld bieden workshops op school mogelijkheden. 'Reizen is hier best moeilijk. We wonen hier in een uithoek. Het zou ideaal zijn als het hier op school zou kunnen zijn'. De leerlingen van het Goese Lyceum daarentegen zouden bijna elk moment, ook de zaterdag, een geschikte tijd vinden voor een extra

workshop of cursus. Ook zijn zij bereid hier een eindje voor te reizen. Als er maar goede begeleiding en apparatuur aanwezig is en je moet wel wat leren wat je nog niet weet. De andere jongeren gaven aan dat ze weinig tijd hebben voor een workshop na schooltijd. 'Ik zou het wel leuk vinden, maar de tijd ervoor ontbreekt'. Iemand anders 'Als het niet te vaak is. Meestal zijn we pas rond 16.00 uur uit en daarna heb ik het druk'

Ook hadden de leerlingen uit het groepsgesprek uitgesproken ideeën over het enthousiast krijgen van jongeren voor een workshop of cursus audiovisuele media. Tijdens het vak CKV zouden voorbeeldlessen gegeven kunnen worden om jongeren te werven. 'Gewoon een keer uitleggen wat het precies inhoudt, want je kunt je dan wel inschrijven, maar je weet niet precies waar je aan begint. 'Dans en theater zijn ook makkelijker om aan te beginnen, denk ik, dansscholen in de buurt zijn er wel en dat is met een grote groep terwijl je film vaker individueel doet'. De audiovisuele cursus/workshops integreren in de bestaande lessen als CKV of Beeldende vorming spreekt hen uiteindelijk toch het meest tot de verbeelding.

Grafiek 4: Behoefte aan activiteiten op school na schooltijd, leerlingen klas 3 VO, 2004-2007 (%)

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit rapport is ingegaan op de manier waarop jongeren audiovisuele media gebruiken en is geprobeerd door met jongeren over dit onderwerp te praten, hun motivatie en ideeën hierover bloot te leggen. In dit laatste hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen op een rij gezet en worden er aanbevelingen gegeven voor beleidsmakers, culturele instellingen en het onderwijs om audiovisuele amateurkunst onder jongeren te stimuleren.

5.1 Conclusies

Jongeren zijn heavy-users op het gebied van audiovisuele media. De nadruk ligt hierbij vooral op het filmspect. Jongeren filmen met hun fotocamera of mobiele telefoon vaak alledaagse activiteiten, die ze op internet plaatsen. Een wat kleiner gedeelte van deze groep gebruikt audiovisuele media als expressievorm. Uit de groepsgesprekken blijkt dat de geïnterviewde jongeren enthousiast zijn over het medium en graag meer willen leren op het gebied van filmtechniek, montage en/of het bewerken en plaatsen van je film/video op internet. De jongeren gaven daarbij aan dat ze school een geschikte plek vinden om meer over het gebruik van audiovisuele media te leren. Concrete ideeën die ze hierover hadden zijn: aparte lesmodule audiovisueel of het opnemen van meer audiovisuele opdrachten tijdens de CKV of Beeldende vorming. Tevens waren alle leerlingen enthousiast over een mogelijk buitenschoolse workshop of cursus op het gebied van audiovisuele media. Als het gaat om het formuleren van een (leer)wens hierin, dan zijn de jongeren die op school lessen over audiovisuele media hebben, de enige die dit kunnen benoemen. Namelijk, verder gaan met de dingen die ze op school leren. Andere bepalende factoren voor het succes van een cursus of workshop zijn: locatie, begeleiding, apparatuur/ software en de mate van tijdsinvestering.

5.2 Aanbevelingen

Tips voor overheden

- Wil je audiovisuele amateurkunst stimuleren dan verdient de integratie van audiovisuele media binnen het kunstonderwijs extra aandacht.

Tips voor culturele organisaties

- Combineer een filmvoorstelling met een actieve workshop waarin jongeren zelf aan de slag gaan met audiovisuele media.
- Voor buitenschoolse activiteiten op het gebied van audiovisuele media zou meer aansluiting gezocht moeten worden bij schoolactiviteiten (en omgekeerd).
- Zorg voor een podium (binnen- of buitenschools) waar jongeren hun audiovisuele werk kunnen presenteren.
- Zorg voor goede inhoud en randvoorwaarden als het gaat om workshops of cursussen op het gebied van audiovisuele media. En blijf uitdagen en inspireren.

Tips voor het onderwijs

- Zorg voor een audiovisueel lesaanbod dat binnen het curriculum valt.
- Zorg ervoor dat audiovisuele apparatuur ook buiten lestijden voor leerlingen beschikbaar is.
- Leg contacten met culturele organisatie voor expertise en lesaanbod, voor op school en erbuiten. Introduceer en enthousiasmeer leerlingen hiervoor via schoolactiviteiten.